

Bruksela, dnia 21 kwietnia 2010 r.

KANCELARIA SENATU

Przedstawiciel Kancelarii Senatu
przy Unii Europejskiej

Sprawozdanie nr 21/2010

Komisja Europejska przedstawiła plan działań w zakresie sprawiedliwości i spraw wewnętrznych na lata 2010-2014

1. Założenia planu Komisji Europejskiej

W dniu 20 kwietnia br. Komisja Europejska przedstawiła plan działań w zakresie sprawiedliwości i spraw wewnętrznych na lata 2010-2014. Komisja postanowiła podjąć działania na rzecz poprawy ochrony danych osobowych obywateli, zabezpieczenia praw oskarżonych oraz zacieśnienia współpracy w dziedzinie imigracji i azylu.

Obywatele oczekują tych samych praw i poczucia bezpieczeństwa na terytorium całej Unii Europejskiej. Stworzenie jednolitego obszaru sprawiedliwości i bezpieczeństwa dla 500 mln Europejczyków należy do najwyższych priorytetów Komisji Europejskiej na nadchodzące pięć lat. Komisja przedstawiła konkretne działania – z podaniem terminarza ich realizacji – zmierzające do zapewnienia obywatelom większych możliwości pracy, podróżowania i nauki poza ojczystym krajem. Propozycje zwiększą bezpieczeństwo obywateli dzięki zacieśnieniu współpracy sądowej i większej solidarności w ramach wspólnej polityki imigracyjnej i azylowej. Zyskają również przedsiębiorstwa dzięki ograniczeniu biurokracji i większej pewności prawnej w transgranicznych transakcjach. Wraz z wejściem w życie traktatu lizbońskiego w dniu 1 grudnia 2009 r. UE zyskała narzędzia pozwalające uzyskać nową równowagę w zakresie strategii służących zwiększeniu praw i wolności europejskich obywateli.

„Obywatele UE nie powinni napotykać na bariery w dostępie do sprawiedliwości w innych państwach członkowskich. Chciałabym, by obywatele mieli pewność, że UE jest zdolna chronić ich prawa gdy przebywają zagranicą, niezależnie od tego, czy zakładają nową rodzinę, planują odejście na emeryturę, rozstrzygają spory umowne czy też zmagają się ze skutkami wypadku samochodowego” powiedziała wiceprzewodnicząca **Viviane Reding**, komisarz UE ds. sprawiedliwości, praw podstawowych i obywatelstwa. „Te ambitne propozycje doprowadzą do usunięcia biurokratycznych przeszkód utrudniających obecnie życie obywatelom oraz będących źródłem dodatkowych kosztów i niepewności prawnej dla naszych przedsiębiorstw. Liczę na współdziałanie w pracach nad tymi środkami ze strony Parlamentu Europejskiego, parlamentów narodowych oraz rządów, jak również samych obywateli”.

Komisarz UE do spraw wewnętrznych **Cecilia Malmström** powiedziała: „Program ustanowiony w Sztokholmie stanowi plan budowy wolnej i bezpiecznej Europy. Wolność i bezpieczeństwo są ważne dla europejskich obywateli, dlatego jest to również okazja do zbliżenia Europy do jej obywateli. Dlatego też zamierzamy zaproponować, między innymi, system wjazdu-wyjazdu dla strefy Schengen, by podróż przez granice wymagała mniejsze biurokracji i była jeszcze bardziej bezpieczna. Wprowadzimy również narzędzia ułatwiające skuteczniejszą walkę z przestępczością zorganizowaną, wykorzystując nowe postanowienia traktatu lizbońskiego do kryminalizacji ataków na systemy komputerowe i kradzieży tożsamości w Internecie. Moim celem jest również stworzenie wspólnego systemu azylowo-migracyjnego opartego na zasadzie solidarności”.

W grudniu ubiegłego roku europejscy przywódcy zatwierdzili 170 inicjatyw składających się na tzw. program sztokholmski. Przewidziane w nim środki mają na celu stworzenie prawdziwej europejskiej przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości w przeciągu najbliższych pięciu lat. Na podstawie tych celów polityki Komisja przedstawia obecnie plan działania na lata 2010-2014.

W dziedzinie sprawiedliwości, praw podstawowych i obywatelstwa plan działań Komisji obejmuje następujące propozycje:

- poprawa ochrony danych obywateli we wszystkich obszarach polityki UE - w tym w dziedzinie ochrony porządku publicznego i zapobiegania przestępstwom – oraz w stosunkach z partnerami międzynarodowymi; unijna dyrektywa o ochronie danych z 1995 r. zostanie unowocześniona, w odpowiedzi na nowe wyzwania technologiczne;
- umocnienie prawa podejrzanych w postępowaniach karnych do rzetelnego procesu dzięki propozycjom dotyczącym informowania ich o zarzutach, udzielaniu porady prawnej, porozumiewania się z bliskimi oraz zapewnienia specjalnych gwarancji dla osób wymagających szczególnej troski;
- ograniczenie biurokracji w stosunku do obywateli i przedsiębiorstw dzięki zagwarantowaniu uznawania orzeczeń sądowych i dokumentów cywilnych ponad granicami bez konieczności przechodzenia uciążliwych procedur i ponoszenia nadmiernych kosztów;
- uproszczenie transgranicznego dochodzenia wierzytelności oraz alternatywnych metod rozstrzygania sporów – obecnie przedsiębiorstwa odzyskują jedynie 37% transgranicznych wierzytelności;
- intensyfikacja internetowej wymiany handlowej poprzez zaoferowanie przedsiębiorstwom fakultatywnego europejskiego prawa umów – w 2008 r. jedynie 7% transakcji internetowych w Europie miało charakter transgraniczny;
- zwiększenie ochrony obywateli podróżujących do innych państw członkowskich UE, w przypadku rezerwacji pakietu wycieczkowego lub dochodzenia odszkodowania po wypadku drogowym; obywatele podróżujący poza UE uzyskają natomiast lepszą ochronę konsularną.

W dziedzinie spraw wewnętrznych plan zawiera następujące propozycje:

- określenie kompleksowej strategii bezpieczeństwa służącej zacieśnieniu współpracy w zakresie ochrony porządku publicznego i ochrony ludności, jak również zarządzania klęskami żywiołowymi i granicami;
- wynegocjowanie długoterminowej umowy z USA o przetwarzaniu i przekazywaniu danych z komunikatów finansowych do celów zwalczania terroryzmu (program śledzenia źródeł finansowania terroryzmu - TFTP);

- analiza unijnego podejścia do kwestii korzystania z danych dotyczących przelotu pasażera (dane EU-PNR) do celów ochrony porządku publicznego oraz stworzenie europejskich zasad ramowych przekazywania tych danych do krajów trzecich;
- ochrona europejskich obywateli przed cyberprzestępczością poprzez kryminalizację kradzieży tożsamości jak również złośliwym oprogramowaniem wykorzystywanym do atakowania systemów informacyjnych oraz poprawa bezpieczeństwa na granicach poprzez ustanowienie systemu wjazdu-wyjazdu;
- ocena oraz, w razie potrzeby, zmiana dyrektywy o zatrzymywaniu danych;
- sprecyzowanie warunków wjazdu i pobytu obywateli państw trzecich do celów pracy sezonowej oraz przenoszenia pracowników w ramach jednej firmy; wprowadzenie wspólnego unijnego systemu azylowego oraz promowanie solidarności między państwami członkowskimi.

2. Komunikat Komisji Europejskiej

Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions: Delivering an area of freedom, security and justice for Europe's citizens. Action Plan Implementing the Stockholm Programme: http://ec.europa.eu/justice_home/news/intro/doc/com_2010_171_en.pdf

3. Założenia - w skrócie

Plan zakłada realizację 10 inicjatyw dla zwiększenia bezpieczeństwa i podjęcia wyzwań migracyjnych:

1. Zdefiniowanie kompleksowej strategii bezpieczeństwa wewnętrznego;
2. Wynegocjowanie długoterminowej umowy z USA o przekazywaniu i przetwarzaniu danych finansowych (w ramach TFTP);
3. Nowe podejście do zasad Rejestru danych pasażerów (EU-PNR);
4. Kryminalizację kradzieży danych osobowych;
5. Ochronę obywateli UE przed przestępczością internetową;
6. Wzmocnienie bezpieczeństwa na granicach;
7. Ocenę zasad przechowywania danych osobowych;
8. Ujednolicenie warunków wjazdu i pobytu pracowników sezonowych z krajów trzecich;
9. Otoczenie specjalną opieką nieletnich migrantów pozostających bez nadzoru;
10. Wprowadzenie jednolitych procedur dla wniosków azylowych.

Ponadto plan zakłada 10 konkretnych przedsięwzięć dla zwiększenia możliwości korzystania przez obywateli UE z pracy, studiów, podróży oraz wsparcia aktywności na jednolitym rynku:

1. Ochrona danych osobowych;
2. Dalsza harmonizacja praw procesowych w postępowaniach karnych;
3. Lepsza ochrona obywateli UE poza jej granicami;
4. Zwiększenie przejrzystości prawnej dla związków małżeńskich z obcokrajowcami;
5. Zmniejszenie obciążeń administracyjnych dla obywateli UE;
6. Poprawa ponadgranicznego środowiska biznesowego;
7. Zwalczenie przemocy wobec kobiet;
8. Zwiększenie praw poszkodowanych;
9. Ochrona dzieci;
10. Lepsza egzekucja wyroków.

4. Kontekst

W dniach 10-11 grudnia 2009 r. Rada Europejska przyjęła Program Sztokholmski, czyli kompleksowy plan polityki UE w dziedzinie sprawiedliwości i bezpieczeństwa na lata 2010-2014.

Po wejściu w życie traktatu lizbońskiego w dniu 1 grudnia 2009 r. większość przepisów i strategii w dziedzinie sprawiedliwości i spraw wewnętrznych będzie proponowana przez Komisję i zatwierdzana przez zarówno Parlament Europejski jak i Radę, przy czym ta ostatnia głosować będzie większością kwalifikowaną, a nie jednomyślnie, co uprości proces decyzyjny.

**Opracowała
dr Magdalena Skulimowska¹**

¹ Na podstawie informacji Komisji Europejskiej